AW

ROYAUME DE BELGIQUE

– – – – – – – – – –

AVIS 38.235/2

DE LA SECTION DE LÉGISLATION DU CONSEIL D'ÉTAT

– – – – – – – – – – – –

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre de l'Intérieur, le 16 mars 2005, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal "déterminant les types d'information associés aux informations visées à l'article 3, alinéa 1er, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques", a donné le 11 avril 2005 l'avis suivant :

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, tel qu'il est remplacé par la loi du 2 avril 2003, la section de législation limite son examen au fondement juridique du projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, le projet appelle les observations ci-après.

Dispositif

Préambule

L'article 3, alinéa 1er, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ne contient pas d'habilitation expresse au Roi; quant à l'habilitation contenue dans l'article 4 de la même loi, elle ne vise que les modalités de transmission.

Le Roi peut cependant, sur le fondement de l'article 108 de la Constitution, dégager du principe de la loi et de son économie générale, les conséquences qui en dérivent naturellement d'après l'esprit qui a présidé à sa conception et les fins qu'elle poursuit, pour autant qu'Il n'étende ou ne restreigne pas sa portée. L'article 108 de la Constitution doit, dès lors, figurer au préambule.

Article 1er

1. Afin de mieux faire apparaître l'objet de l'arrêté, en projet, il conviendrait de rédiger la phrase introductive comme suit :

"Article 1er. Aux informations légales énumérées à l'article 3, alinéa 1er, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques sont associées les types d'information suivants :" [1].

---

(1) Comparez avec l'intitulé.

2. Le Roi ne peut que préciser les éléments figurant à l'article 3 de la loi du 8 août 1983, précitée, sans ajouter d'éléments nouveaux.

2.1. Se pose, dès lors, la question de savoir si le pseudonyme peut être considéré comme un élément du nom ou s'il doit être considéré comme une information distincte devant être omise à défaut de fondement dans l'article 3, alinéa 1er, de la loi du 8 août 1983, précitée.

Comme le rappelle le rapport au Roi, le pseudonyme ne présente aucune valeur juridique. Il est complètement indépendant du nom proprement dit.

En principe, le pseudonyme ne devrait donc pas être mentionné dans le projet. Cependant, l'on peut considérer que la mention du pseudonyme, si elle n'est pas conforme à la lettre de l'article 3, alinéa 1er, 1°, de la loi du 8 août 1983, précitée, est une conséquence qui dérive naturellement de son esprit. Elle est donc admissible pour autant que, conformément à l'article 5, alinéa 1er, e), de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, la connaissance du pseudonyme soit susceptible d'être "(...) nécessaire à l'exécution d'une mission d'intérêt public ou relevant de l'exercice de l'autorité publique, dont est investi le responsable du traitement ou le tiers auquel les données sont communiquées".

2.2. Se pose également la question de savoir si, à l'article 1er, 6°, la notion de "disparition" peut être considérée comme un type d'information de la notion de "lieu et date de décès" ou si elle doit être considérée comme une information nouvelle devant être omise à défaut de fondement légal.

Il résulte de la jurisprudence, de la loi du 20 août 1948 relative aux déclarations de décès et de présomption de décès et à la transcription et la rectification administrative de certains actes de décès, et de l'avant-projet de loi "relative aux déclarations de décès suite à des catastrophes naturelles exceptionnelles" [2], qu'une disparition au sens juridique - et non au sens courant - du terme conduit à une déclaration judiciaire de décès ou, dans l'hypothèse visée à l'article 9 de la loi du 20 août 1948, précitée, à une déclaration administrative de présomption de décès.

---

(2) Cet avant-projet de loi semble cependant abandonné, puisqu'il n'a pas été déposé sur le bureau de le la chambre des représentants après que le Conseil d'État eut rendu son avis selon la procédure d'urgence.

En conséquence, il n'y a pas d'objection à ce que le projet mentionne la déclaration judiciaire de décès, voire la déclaration administrative de présomption de décès. Par contre, le projet ne peut mentionner, sans autre précision, la "disparition". En effet, dans le langage courant, celle-ci s'assimile davantage à la notion juridique de l'absence [3], non reprise à l'article 3 de la loi du 8 août 1983, précitée, qu'à celle de la disparition stricto sensu.

2.3. Comme l'a relevé la Commission de la protection de la vie privée,

> "(...) le traitement des données relatives au changement de sexe doit être considéré comme relevant de l'historique et (...) la donnée concernée ne peut être inscrite en tant que telle sous l'information visée à l'article 3, alinéa 1er, 3°, de la loi du 8 août 1980".

La même observation vaut pour la modification du nom, des prénoms et du titre de noblesse.

---

(3) Il semble d'ailleurs que l'auteur du projet fasse la même confusion.

La chambre était composée de

Messieurs	Y.	KREINS,	président de chambre,
	J.	JAUMOTTE,	conseillers d'État,
Madame	M.	BAGUET,	
Monsieur	J.-C.	SCHOLSEM,	assesseur de la section de législation,
Madame	A.-C.	VAN GEERSDAELE,	greffier.

Le rapport a été présenté par M. A. LEFEBVRE, auditeur.

LE GREFFIER, LE PRÉSIDENT,

A.-C. VAN GEERSDAELE Y. KREINS

AW

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 38.235/2

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 16 maart 2005 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Binnenlandse Zaken verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot bepaling van de informatietypes, verbonden met de informatiegegevens bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen", heeft op 11 april 2005 het volgende advies gegeven :

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het vervangen is bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voormelde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het ontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het ontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Dispositief

Aanhef

Artikel 3, eerste lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen bevat geen uitdrukkelijke machtiging van de Koning; de machtiging die vervat is in artikel 4 van dezelfde wet, heeft enkel betrekking het geven van voorschriften voor mededeling van de informatiegegevens.

Evenwel is de Koning op grond van artikel 108 van de Grondwet bevoegd om uit het beginsel van de wet en haar algemene economie de gevolgtrekkingen af te leiden die daaruit op natuurlijke wijze voortvloeien volgens de geest die aan de opvatting van de wet ten grondslag heeft gelegen en volgens de doelstellingen die zij nastreeft, mits de Koning daarbij de draagwijdte van de wet niet verruimt, noch beperkt. Artikel 108 van de Grondwet moet derhalve worden vermeld in de aanhef.

Artikel 1

1. Opdat het onderwerp van het ontworpen besluit duidelijker zal blijken, zou de inleidende zin als volgt moeten worden gesteld :

"Artikel 1. Met de wettelijke informatiegegevens opgenoemd in artikel 3, eerste lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, zijn de volgende informatietypes verbonden:" [1].

2. De Koning mag enkel de informatiegegevens die vermeld worden in artikel 3 van de voornoemde wet van 8 augustus 1983 nader bepalen, zonder er nieuwe aan toe te voegen.

2.1. De vraag rijst dan ook of het pseudoniem beschouwd mag worden als een onderdeel van de naam, of gezien moet worden als een onderscheiden informatiegegeven, dat dient te vervallen aangezien er in artikel 3, eerste lid, van de voornoemde wet van 8 augustus 1983 geen rechtsgrond voor is.

Zoals er in het verslag aan de Koning aan wordt herinnerd, heeft het pseudoniem geen enkele juridische waarde. Het staat volledig los van de eigenlijke naam.

In principe zou het pseudoniem dus niet mogen worden vermeld in het ontwerp. Men kan er evenwel van uitgaan dat hoewel vermelding van het pseudoniem niet conform de letter is van artikel 3, eerste lid, 1°, van de voornoemde wet van 8 augustus 1983, ze toch een natuurlijke gevolgtrekking is uit de geest van die wet. Vermelding van het pseudoniem is dus toelaatbaar in zoverre kennis van het pseudoniem, overeenkomstig artikel 5, eerste lid, e), van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, "noodzakelijk (kan zijn) voor de vervulling van een taak van openbaar belang of die deel uitmaakt van de uitoefening van het openbaar gezag, die is opgedragen aan de verantwoordelijke voor de verwerking of aan de derde aan wie de gegevens worden verstrekt".

---

(1) Vergelijk met het opschrift.

2.2. Ook rijst de vraag of in artikel 1, 6°, het begrip "verdwijning" beschouwd kan worden als een informatietype van het begrip "plaats en datum van overlijden" of moet worden beschouwd als een nieuw informatiegegeven, dat dient te vervallen aangezien er geen wettelijke grondslag voor bestaat.

Uit de rechtspraak met betrekking tot de wet van 20 augustus 1948 betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden, alsmede betreffende de overschrijving en de administratieve verbetering van sommige akten van overlijden, en uit het voorontwerp van wet "betreffende de verklaringen van overlijden als gevolg van uitzonderingsnatuurrampen" [2], is gebleken dat een verdwijning in de juridische zin van het woord - en niet in de alledaagse betekenis - aanleiding geeft tot een gerechtelijke verklaring van overlijden of, in het geval bedoeld in artikel 9 van de voornoemde wet van 20 augustus 1948, tot een administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden.

Bijgevolg is er geen bezwaar tegen dat in het ontwerp melding wordt gemaakt van de gerechtelijke verklaring van overlijden, of zelfs van de administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden. Daarentegen mag in het ontwerp geen melding worden gemaakt van de "verdwijning", zonder enige precisering. "Verdwijning" staat in het dagelijks taalgebruik immers veeleer gelijk met het juridisch begrip "afwezigheid" [3], dat niet voorkomt in artikel 3 van de voornoemde wet van 8 augustus 1983, dan met het begrip "verdwijning" in de strikte betekenis van het woord.

2.3. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heeft het volgende gesteld :

> "(...) de verwerking van gegevens inzake geslachtsverandering dienen beschouwd te worden als behorend tot de historiek en (...) het bedoelde gegeven als dusdanig (mag) niet (...) opgenomen worden onder het informatiegegeven bedoeld bij artikel 3, eerste lid, 3°, van de wet van 8 augustus 1983".

Dezelfde opmerking geldt voor de wijziging van de naam, de voornamen en de adellijke titel.

---

(2) Dat voorontwerp van wet lijkt evenwel opgegeven te zijn, aangezien het niet is ingediend bij het bureau van de Kamer van volksvertegenwoordigers nadat de Raad van State daarover zijn advies had uitgebracht volgens de spoedprocedure.

(3) De steller van het ontwerp lijkt overigens dezelfde begrippen te verwarren.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	Y.	KREINS,	kamervoorzitter,
	J.	JAUMOTTE,	staatsraden,
Mevrouw	M.	BAGUET,	
de Heer	J.-C.	SCHOLSEM,	assessor van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-C.	VAN GEERSDAELE,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer A. LEFEBVRE, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. JAUMOTTE.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

A.-C. VAN GEERSDAELE Y. KREINS